

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ
ТВАРИННИЦТВА, СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ

«ПОГОДЖЕНО»

Декан факультету технологій
виробництва і переробки
продукції тваринництва,
стандартизації та біотехнології

М. І. Гиль

« 30 » 05 2020 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Д. В. Бабенко

« 30 » 05 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни «Латинська мова (термінологія)»

Шифр за ОПП: ПП 2.1.2

для здобувачів вищої освіти І курсу денної форми навчання
на 2020 – 2021 навчальний рік

Галузі знань 21 Ветеринарна медицина

Спеціальність: 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Освітній ступінь «Бакалавр»

Кваліфікації – фельдшер ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи;
лікар ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи

Курс – 1

Семестр – 1, 2

Всього годин – 120 год. / 4 кред.

З них:

практичних занять – 46, 42 / 88 год.

самостійна робота – 14, 18 / 32 год.

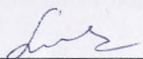
Залік у 1 семестрі

Екзамен у 2 семестрі

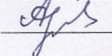
МИКОЛАЇВ, 2020

Робоча програма розроблена на основі «Програми з англійської мови для професійного спілкування», рекомендованою Міністерством освіти та науки України 2 березня 2005р., типової програми Міністерства аграрної політики та продовольства України, Департаменту аграрної освіти та науки. Науково-методичного центру аграрної освіти з «Латинської мови», затвердженою Департаментом аграрної освіти, науки та дорадництва Міністерства аграрної політики та продовольства України 19 листопада 2008 р., викладачем кафедри іноземних мов Ігнатенко Ж. В. Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів початкового рівня вищої освіти «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 31.03.2020 р. (протокол №7), чинної згідно наказу по університету №34-О від 01.04.2020р. Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 31.03.2020 р. (протокол №7), чинної згідно наказу по університету №34-О від 01.04.2020р.; 26.03.2019 р. (протокол №8), чинної згідно наказу по університету №100-О від 19.06.2019р.; 27.03.2018 р. (протокол №7), чинної згідно наказу по університету №150-О від 11.06.2018р.

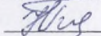
« 21 » квітня 2020 р.

Підпис Ігнатенко Ж.В.

Обговорено і схвалено на засіданні кафедри іноземних мов
Протокол № 8 від 21 квітня 2020 р.

Завідувач кафедри Артюхова О. В.

Обговорено і схвалено на засіданні науково-методичної комісії
факультету культури й виховання
Протокол № 8 від 28 квітня 2020 р.

Голова науково-методичної комісії Пономаренко Н. Г.

АНОТАЦІЯ

навчальної дисципліни «Латинська мова (термінологія)»

для освітньої спеціальності

212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Латинь – це основа інтернаціонального словника європейських народів, знання латини розширює лінгвістичний світогляд і сприяє вивченню будь-якої європейської мови. Знання латинської мови є критерієм освіченості людини, особливо коли йдеться про представників природознавчих наук. Знання найдавнішої індоєвропейської мови дозволяє виявити генетичну спорідненість латинської мови з українською та іншими слов'янськими мовами.

Цьому сприяє вивчення граматики, морфологічний аналіз текстів, термінів, переклади з латинської мови, вивчення морфологічної термінології. Все це закладає фундамент професійної підготовки майбутнього ветеринара. У програмі детально викладено граматичну структуру латинської мови, систему словотвору, основні категорії / час, відмінювання, частини мови, синтаксис, фонетика, латинська графіка, морфологія, лексика, елементи стилістики. Метою курсу є навчити здобувачів вищої освіти читати і перекладати зі словником латинські тексти, сформувати навички і вміння практичного застосування клінічної, анатомічної, зоологічної і ботанічної термінології.

THE SUMMARY

Latin is the basis of the international vocabulary of the European nations. Knowledge of Latin broadens linguistic horizon, makes the learning of any European language easier, and is the criterion of a well-educated person, especially in the field of natural sciences.

Knowledge of this ancient Indo-European language allows to reveal a genetic connection of Latin language with Ukrainian one. Grammar studies, morphological and syntactical analysis of the texts, translations from Latin into Ukrainian contribute to that. All this becomes a basis for further education of a future veterinarian.

The purpose of the course is to teach students how to read and translate Latin texts with the help of a dictionary, also to form skills and abilities of practical application of clinical, anatomical, zoological and botanical terminology.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Латинська мова (термінологія)»

Галузь знань: 21 «Ветеринарна медицина»

Спеціальність: 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Освітні ступені: «Молодший бакалавр», «Бакалавр»

Кваліфікація фельдшер ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи; лікар ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи

Нормативна/ вибіркова – **нормативна**

Семестр – 1, 2

Кількість кредитів ECTS– 4

Кількість модулів – 4

Загальна кількість годин – 120 год.

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:

практичні заняття – 88 год.

самостійна робота – 32 год.

Форма підсумкового контрольного заходу:

залік (1 семестр) та екзамен (2 семестр)

**Мета, завдання навчальної дисципліни
«Латинська мова (термінологія)»,
її місце в освітньому процесі**

Дисципліна «Латинська мова» – важлива складова частина професійної підготовки фахівців агробіологічного напрямку освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» у вищих аграрних закладах освіти III – IV рівнів акредитації.

Набуті при вивченні цього курсу знання полегшують засвоєння здобувачами вищої освіти профільюючих предметів, які містять латинську номенклатуру, і є ознакою високої загальної культури фахівця.

Мета курсу – сформувати у здобувачів вищої освіти систему знань основ латинської мови і фахової термінології, допомогти набуті практичних вмінь та навичок використання їх у навчальній, науковій та виробничій діяльності.

Програма вивчення іноземної мови (латинської) реалізується шляхом досягнення таких **цілей**:

- **практична**: формувати у здобувачів вищої освіти загальні та професійно-орієнтовані комунікативні мовленнєві компетенції (лінгвістичну, соціолінгвістичну і прагматичну) для забезпечення їхнього ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі;

- **освітня**: формувати у здобувачів вищої освіти загальні компетенції (декларативні знання, вміння й навички, компетенцію існування та вміння вчитися); сприяти розвитку здібностей до самооцінки та здатності до самостійного навчання, що дозволить здобувачам продовжувати навчання в академічному і професійному середовищі як під час навчання у ЗВО, так і після отримання диплома про вищу освіту;

- **пізнавальна**: залучати здобувачів вищої освіти до таких академічних видів діяльності, які активізують і далі розвивають увесь спектр їхніх пізнавальних здібностей;

- **розвиваюча**: допомагати здобувачам вищої освіти у формуванні загальних компетенцій з метою розвитку їх особистої мотивації (цінностей, ідеалів); зміцнювати впевненість як користувачів мови, а також їх позитивне ставлення до вивчення мови;

- **соціальна**: сприяти становленню критичного самоусвідомлення та вмінь спілкуватися і робити вагомий внесок у міжнародне середовище, що постійно змінюється;

- **соціокультурна**: досягати широкого розуміння важливих і різнопланових міжнародних соціокультурних проблем, для того щоб діяти належним чином у культурному розмаїтті професійних та академічних ситуацій.

Як навчальна дисципліна, латинська мова є складовою частиною гуманітарної освіти здобувача, яка розширює його загальний кругозір та забезпечує йому доступ до наукової бази і тим самим до світової культури.

Навчальним планом вивчення курсу латинської мови передбачено протягом I та II семестрів. Наприкінці I семестру здобувачі вищої освіти складають залік, а наприкінці II – екзамен.

Впроваджуючи структурно-модульну систему навчального процесу, запропоновано розподілити курс латинської мови на 4 модулі, кожний з яких розподіляється на декілька блоків /від 7 до 9/. Опрацювання цих модулів пронизано рейтинговим контролем, який сприяє більш ефективному володінню всіма аспектами мовленнєвої діяльності.

Місце дисципліни «латинська мова» у структурі навчальних дисциплін Міжпредметні зв'язки

Основні

1. Морфологія с.-г. тварин
2. Фізіологія с.-г. тварин
3. Генетика з біометрією
4. Хімія

Додаткові

1. Прикладна зоологія

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Латинська мова (термінологія)» за змістовними модулями представлена графічно і передбачає:

1. Практичні заняття. Коротке викладення теми та мети заняття, закріплення вивченого матеріалу, вивчення нового, самостійне його опрацювання.
2. Проведення комп'ютерного тестування.
3. Тестування на практичних заняттях.
4. Відпрацювання пропущених занять, захист завдань із самостійної підготовки, консультації на додатковому занятті (раз на тиждень).
5. Залік відбувається в усній формі. Враховується поточна успішність здобувача за рейтинговою системою та захист рефератів.
6. По завершенні I курсу передбачено письмовий екзамен за білетами, які включають 5 завдань.

Консультації, індивідуальні заняття

Консультації з теоретичної та практичної частини курсу проводяться для здобувачів вищої освіти згідно графіку роботи, регламентованого педагогічним навантаженням, а також по мірі необхідності. Крім того, проводиться консультація перед складанням заліку та екзамену.

Для здобувачів, що мають незадовільні оцінки за результатами міжсесійного контролю знань, проводяться індивідуальні консультації.

Індивідуальні заняття зі здобувачами складаються з вибору теми написання реферату, який пов'язаний з науковою тематикою дипломної роботи, добору спеціальної літератури.

Вимоги

щодо знань і вмінь, набутих внаслідок вивчення дисципліни.

Зміст програми спрямований на формування професійної комунікативної компетенції, яка розглядається як мовна поведінка, що є специфічною для академічного і професійного середовища. Мовна поведінка вимагає набуття лінгвістичної компетенції (мовленнєвих умінь та мовних знань), соціолінгвістичної та прагматичної компетенції, що є необхідними для виконання завдань, пов'язаних з навчанням та роботою. Розвиток комунікативної компетенції відбувається відповідно до здатності здобувачів навчатися, їх предметних знань та попереднього досвіду, і здійснюється в межах ситуативного контексту, пов'язаного з навчанням і спеціалізацією.

Мовленнєві вміння як важливий складник лінгвістичної компетенції включені до загальних цілей навчання (див. *Таблицю 1*). Попри те, що вони перелічені окремо, мовленнєві вміння розвиваються в інтегрований спосіб. Мовленнєві вміння визначаються й інтегруються відповідно до мовної поведінки, яка є специфічною для сфер і ситуацій, пов'язаних із навчанням та спеціалізацією. Незалежно від того, в якій послідовності такі вміння з'являються в таблиці навчальних цілей, пріоритет надається тим із них, які є більш важливими у даній ситуації. Так, наприклад, вміння робити презентації включають у себе усі чотири мовленнєві вміння. У цьому випадку вміння говорити має пріоритет над вмінням слухати, читати і писати. Проте, коли йдеться про листування, вміння читати й писати набувають першочергового значення.

Вміння учитися спрямовані на розвиток здатності здобувачів ефективно користуватися навчальними можливостями, створеними навчальними ситуаціями. Вони сприяють розвитку самостійності здобувачів у навчальній та пов'язаній зі спеціалізацією сферах.

Лінгвістичні компетенції як знання та вміння використовувати мовні одиниці складаються з лексичної, граматичної, семантичної, фонологічної, орфографічної та орфоепічної компетенцій.

Лексична компетенція як складник лінгвістичної компетенції складається із лексичних та граматичних елементів.

Граматична компетенція як знання та вміння користуватися граматичними ресурсами мови розглядається як цілісний механізм виконання комунікативних завдань в рамках даної ситуації.

Семантична компетенція, яка розглядає здатність здобувача усвідомлювати й контролювати організацію змісту, інтегрується у розвиток мовленнєвої комунікативної компетенції, оскільки питання змісту посідають центральне місце в комунікації.

Фонологічна, морфологічна та орфоепічна компетенції формуються лише настільки, наскільки це є необхідним для усної та письмової комунікації в рамках академічного й професійного середовища.

Соціокультурна компетенція як невід'ємна частина змісту програми спрямована на розвиток розуміння й тлумачення різних аспектів культури і мовної поведінки у професійному середовищі. Вона сприяє розвитку вмінь, характерних для поведінки в різних культурних і професійних ситуаціях, та реагування на них.

Професійна комунікативна компетенція, яка є у центрі уваги програми, формується у здобувачів різних спеціальностей для реальних академічних та професійних сфер і ситуацій.

В результаті вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні знати:

- латинський алфавіт; правила читання текстів та використання латинської термінології в сучасних мовах;
- міжнародні правила утворювання видових епітетів;
- мінімальний обсяг латинської лексики – 600 слів уніномінальних, бінарних, складених назв агробіологічних;
- не менше 100 слів морфологічної термінології.

Здобувачам вищої освіти належить вивчити:

- граматичну структуру латинської мови, систему словотвору, основні категорії /час, відмінювання, частини мови, синтаксис, фонетика, латинська графіка, морфологія, лексика, елементи стилістики/, основні терміноелементи;
- структуру клінічних, анатомічних і зоологічних термінів на базі сучасної номенклатури.

Здобувачі вищої освіти повинні вміти:

- читати і писати латинською мовою, перекладати з граматики - фонетичним аналізом агробіологічні терміни;
- конструювати нові ботанічні терміни шляхом афіксації та сполучення основ, виділенню найбільш продуктивних терміноелементів для самостійної роботи з метою розробки нових термінів.

Знання та вміння здобувачів вищої освіти по курсу необхідні для вивчення таких дисциплін, як морфологія, фізіологія с-г тварин, генетика, зоологія.

Все це закладає фундамент професійної підготовки майбутнього ветеринара.

Зміст навчальної дисципліни

У відповідності до навчального плану спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» курс навчальної дисципліни «Латинська мова (термінологія)» вивчається здобувачами вищої освіти факультету ТВППТ 1 курсу денної форми навчання протягом 1 та 2 семестру. Курс складається із 120 год./4 кред. (чотири змістових модуля), практичних занять 88 год./3 кред. та самостійних – 32 год./1 кред. В кінці першого семестру здобувачі вищої освіти складають залік, в кінці другого семестру здобувачі вищої освіти складають іспит.

Загальний розподіл годин

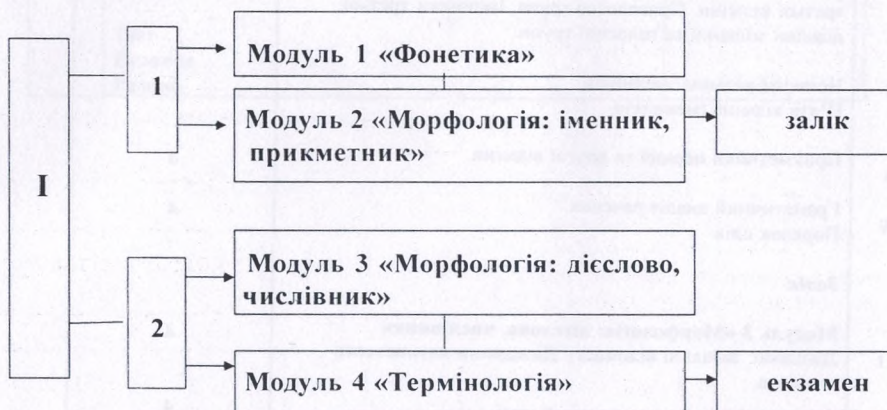
Таблиця 1

фак-т	курс	семестр	години			залік	екзамен
			практ.	сам.	всього		
ТВППТ	1	1	46/2	14	60/2	1	-
		2	42/1	18/1	60/2	-	1
Всього				88/3	32/1	120/4	1

СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

«Латинська мова (термінологія)»

Таблиця 2

**Кредитно-модульна схема викладання навчальної дисципліни
«Латинська мова (термінологія)»**

Таблиця 3

№п/п	Тема практичних занять	Кіль-ть год.
1	Модуль 1 «Фонетика» Вступ. Латинський алфавіт. Фонетика. Особливості читання окремих літер і буквосполучень.	4
2	Довгота і короткість голосних. Правила наголошування.	4
3	Правила дифтонгів. Порядок слів у реченні.	4
4	Модуль 2 «Морфологія: іменник, прикметник» Морфологія. Іменник: загальні відомості. Перша відміна іменників.	5
5	Відмінювання допоміжного дієслова у теперішньому часі. Будова речення з дієсловом – зв'язкою. Вираження заперечення	5
6	Друга відміна іменників. Родові закінчення. Загальні відомості про таксономічні категорії.	5
7	Третя відміна іменників. Родові закінчення. Типи іменників третьої відмини. Приголосна група. Іменники третьої відмини мішаної та голосної групи.	5
8	Четверта відміна іменників. П'ята відміна іменників.	5
9	Прикметники першої та другої відмини.	4
10	Граматичний аналіз речення. Порядок слів.	4
	Залік	
11	Модуль 3 «Морфологія: дієслова, числівник» Дієслово: загальні відомості. Дієвідмини латинського дієслова.	4
12	Форми інфінітива у латинській мові.	4

13	Відмінювання дієслова	5
14	Пасивний стан дієслова.	5
15	Структура рецепта. Рецептурні скорочення.	5
16	Вживання дієслівних форм у рецептах.	5
17	Лікарські трави, суміші.	5
18	Допоміжне дієслово «бути – esse, sum»	5
19	Числівник, словотворення. Римські цифри.	5
20	Модуль 4 «Термінологія» Грецькі терміноелементи. Латинські терміноелементи.	5
21	Анатомічні найменування Фармакологічні найменування. Паразитичні найменування.	5
22	Назви мікробів, хвороб.	5
23	Терміноелементи з історії хвороби.	4
24	Загальні відомості про таксономічні категорії. Переклад анатомічної номенклатури.	4
25	Словотвір. Утворення морфологічної термінології Біномінальні назви тварин та рослин.	4
26	Уніномінальні назви тварин та рослин	4
	Тест	
	Екзамен	
	Разом:	120

**Розподіл навчального часу за кредитно - модульною схемою
викладання дисципліни «латинська мова (термінологія)»**

Таблиця 4

Модулі курсу	Обсяг кред.	Мінім. кількість балів	Макс кількі сть балів	Кіль-ть год.
Модуль 1 «Фонетика» Вступ. Латинський алфавіт. Звуки і букви латинської мови. Вимова голосних та дифтонгів: ae, oe, au, eu. Вимога приголосних : c, g, h, k, s, v, x, z. Вимога буквосполучень: qu, gu, ph, rh, ch, th, ti. Правила читання власних назв у номенклатурі більш пізнього походження. Умова довготи і короткості складів. Основи складоподілу. Правило <i>muta cum liquida</i> . Правила дифтонгів. Правило наголошення.	1	20	40	10
Модуль 2 «Морфологія: іменник, прикметник» Іменник: загальні відомості. 1,2,3,4,5 відміни іменників. Категорії роду і числа іменників. Формальне і систематичне визначення роду. Система відмінників латинської мови. Форми <i>nom. et gen. singularis et pluralis</i> , які вживаються в морфологічній номенклатурі. Відміни іменників. Словникова форма іменників. I – а відміна іменників: рід, відмінкові закінчення <i>nom. et gen. singularis et pluralis</i> . Іменники I – ої відміни грецького походження. II – а відміна іменників: рід, відмінкові закінчення. Іменники II – ої відміни грецького походження. Дендрологічні назви на – us. III – я відміна: приголосний, голосний і змішаний тип. Рід іменників III – ої відміни.	1	40	60	36

Відмінкові закінчення. Іменники III – ої відміни грецького походження. IV – а відміна: рід, відмінкові закінчення. Дендрологічні назви на – us. V – а відміна: рід, відмінкові закінчення. Узгодження іменників з прикметниками. Частотність вживання іменників п'яти відмін у агробіологічній номенклатурі. Прикметники. Граматичні категорії прикметників. Прикметники I – II групи. Словникова форма прикметників. Поділ прикметників та відмін. Прикметники I – II відміни. Відмінкові закінчення. Особливості відмінювання. Прикметники грецького походження. Граматичний аналіз речення. Порядок слів. Залік Всього	2 кред ити	60	100	46 годин
Модуль 3 «Морфологія: дієслова, числівник» Дієслово: загальні відомості. Дієвідміни латинського дієслова. Форми інфінітива у латинській мові. Пасивний стан дієслова. Структура рецепта. Рецептурні скорочення. Вживання дієслівних форм у рецептах. Лікарські трави, суміші. Допоміжне дієслово «бути – esse, sum» Числівник, словотворення. Римські цифри. Запис римських чисел. Числівникові терміноелементи в рецептурній номенклатурі. Числівники грецького походження. Словотвір. Терміноелемент.	2 креди ти	18	30	20

Модуль 4 «Термінологія»		18	30	22
Грецькі терміноелементи.				
Латинські терміноелементи.				
Назви токсонів (тип, клас, ряд, ...).				
Кінцеві смислорозрізнявальні елементи, що зустрічаються у номенклатурі. Граматичний аналіз уніомінальних назв. Субстантивовані прикметники в ролі уніомінальних назв.				
Анатомічні найменування				
Фармакологічні найменування.				
Паразитичні найменування.				
Назви мікробів, хвороб.				
Терміноелементи з історії хвороби.				
Загальні відомості про таксономічні категорії.				
Переклад анатомічної номенклатури.				
Словотвір. Утворення морфологічної термінології				
Біомінальні назви тварин та рослин.				
Уніомінальні назви тварин та рослин.				
Додатковий матеріал.				
Тест	2	36	60	42
Екзамен	кред	24	40	години
Разом:	ити	60	100	

План практичних занять з дисципліни «Іноземна мова (латинська)».

Модуль 1. Фонетика. Вступ. Латинський алфавіт. Наголос. Особливості читання окремих літер і буквосполучень.

Тема 1. Вступ. Латинський алфавіт. Особливості читання.
Довгота і короткість. Правила наголошування.

Латинська мова (lingua latina) – як мова племені латинів, що населяли в I тисячолітті до н.е. невелику місцевість. Лацій (Latium), розташовану в центральній частині Апеннінського півострова з головним містом Рим (Roma).

Латинська мова – одна з найдавніших індоєвропейських мов. Перші писемні пам'ятки утворення літературної мови, періодизація історії латинської мови. Видатні представники римської літератури різних епох. Поняття про народну латинь. Виникнення романських мов. Латинська мова в історії європейської

літератури (античність, середні віки, Відродження, Нові часи). Вплив латинської мови на формування науково – технічної лексики. Українські латиномовні письменники.

Латинський алфавіт і його виникнення. Фонема латинської мови і її буквене позначення. Умовність сучасного читання латинських букв. Дифтонги *ae, oe, ai, ei*, їх вимова в античності і в сучасній навчальній практиці. Приголосні. Вимова буквосполучень *ch, ph, th, rh, ngu, su, gu*. Довгота і короткість складу за вимовою і за положенням у словах. Наголос. Музичний характер латинського наголосу.

Тема 2. Довгота і короткість. Правила наголошування.

Основні закони фонетики латинської мови (історичний аспект): ротацізм, редукція коротких голосних дифтонгів в серединному складі, перехід кінцевого *i* в *e, o*, в *u* - в кінцевому закритому складі. Асиміляція приголосних.

Правила читання власних назв у номенклатурі більш пізнього походження.

Умова довготи і короткості складів. Основи складоподілу. Правило *muta cum liquida*. Правило наголошення. Правила дифтонгів. Порядок слів у реченні.

Модуль 2 Морфологія. Іменник: загальні відомості.

1,2,3,4,5 відміни іменників.

Тема 1. Перша та друга відміна. Відмінювання дієслова *esse* у теперішньому часі. Вираження заперечення.

Категорія роду, числа. Латинська система відмінків в порівнянні з індоєвропейською та українською мовами. П'ять відмін латинських іменників, що виділяються в залежності від закінчень родового відмінку однини. Зв'язок граматичного роду з історичною основою слова.

Перша відміна. Історична основа іменника “*a*”, відмінкові закінчення, рід. Друга відміна. Історична основа іменника “*o / e*”, відмінкові закінчення, рід, особливості відмінювання іменників середнього роду.

Дієслово “*esse*” у теперішньому часі.

Заперечення (*non, ne*).

Тема 2. Третя відміна іменників. Родові закінчення. Типи іменників 3-ї відміни. Приголосна група.

Третя відміна. Історична основа іменників (приголосний “*i*”). Приголосний тип 3-ї відміни. Відмінкові закінчення. Утворення *Nominativus singularis* (сигматичний і асигматичний типи). Рід іменників 3-ї відміни.

Тема 3. Іменники третьої відміни мішаної та голосної групи. Особливості відмінювання деяких іменників 3-ї відміни.

Особливості відмінювання іменників 3-ї відміни мішаної та голосної групи. Відмінкові закінчення. Особливості відмінювання іменників: *vis, bovis*.

Тема 4. Четверта відміна іменників.

Історична основа іменників 4 – ї відміни. Відмінкові закінчення, рід. Особливості відмінювання деяких іменників 4 – ї відміни: “*domus*”.

Тема 5. П'ята відміна іменників.

П'ята відміна і історична основа цих іменників. Відмінкові закінчення рід. Порівняльний аналіз п'яти відмін. Латинська система відмін як одна система; порівняння з системою відмін займенника.

Модуль 2 Морфологія. Прикметники першої та другої відміни. Граматичний аналіз речення. Порядок слів.

Тема 1. Прикметники 1 та 2 відміни. Граматичний аналіз. Порядок слів.

Друга відміна. Історична основа іменника “*o / e*”, відмінкові закінчення, рід, особливості відмінювання іменників середнього роду.

Особливості узгодження родової назви з означенням у агробіологічній термінології.

Порядок слів у реченні. Місце підмета, присудка, прямого додатка, місце означення. Порядок слів в українській та російській мовах в порівнянні з латинською.

Тема 2. Прикметники 1 і 2 відміни та їх історичні основи на “*a*” і на “*o/e*”.

Наявність прикметників з тими самими основами в українській мові. Їх поділ на прикметники трьох, двох та одного закінчення. Прикметники двох закінчень як відображення найдавнішого поділу імен на два роди: активний і пасивний (середній). Ступені порівняння прикметників. Способи утворення ступенів порівняння: суфіксальний і аналітичний. Відмінювання прикметників вищого та найвищого ступенів порівняння. Суплетивний характер ступенів порівняння найчастотніших прикметників та його причина.

Модуль 3 Морфологія. Дієслово: загальні відомості. Дієвідміни латинського дієслова. Числівник. Лексика. Словотвір агробіологічних термінів.

Тема 1. Дієслово: загальні відомості. Дієвідміни латинського дієслова.

Дієслівні категорії часу, особи, числа, стану, способу. Основні форми дієслова і три

дієслівні основи. Чотири дієвідміни в залежності від закінчення основи інфекта: 1-а, 2-е, 3- приголосна або ї, 4- і.

Тема 2. Дієслово: загальні відомості

Способи утворення основ перфекта, інфекта і супіну. Особові форми інфекта: часи, стани, способи. Наказова форма теперішнього часу.

Тема 3. Дієслово: чотири дієвідміни.

Дісприкетники теперішнього часу активного стану. Дісприкетники минулого часу пасивного стану. Наказовий спосіб дієслова.

Тема 4. Дієслівні форми у рецептах. Лексика.

Форми інфінітива у латинській мові. Структура рецепта. Рецептурні скорочення. Допоміжне дієслово «бути – esse, sum»

Склад морфологічної номенклатури з погляду походження.
Грецькі терміноелементи у номенклатурі.

Тема 5. Словотвір анатомічних термінів.

Основні способи словотвору в морфологічній та зоологічній номенклатурі.
Грецькі терміноелементи в агробіологічній номенклатурі.

Тема 6. Числівник.

Римські цифри. Запис римських чисел.
Числівникові терміноелементи в номенклатурі.

Модуль 4. Термінологія

Тема 1. Біологічна термінологія. Уніномінальні назви. Біномінальні назви.

Грецькі терміноелементи. Латинські терміноелементи. Морфологічний розбір та утворення уніномінальних назв, біномінальних назв. Назви таксонів.
Грамотичний аналіз уніномінальних назв. Способи вираження видових спитетів: узгоджене, неузгоджене означення, прикладка. Простий і складний видовий спитет.

Тема 2. Складені назви. Индеферентні назви.

Анатомічні найменування. Фармакологічні найменування. Паразитичні найменування. Морфологічний розбір та утворення складених назв. Способи вираження видового епітета.

Тема 3. Назви мікробів, хвороб.

Терміноелементи з історії хвороби. Морфологічний розбір та утворення індеферентних назв. Способи вираження видового епітета. Загальні відомості про таксономічні категорії. Переклад анатомічної номенклатури.

Тема 4. Латинська хімічна номенклатура.

Назви найважливіших хімічних елементів. Назви кислот. Назви оксидів, пероксидів, гідрооксидів, закисів. Назви солей. Назви вуглеводнів і кислотних радикалів.

Тема 5. Словотворення.

Утворення морфологічної термінології. Біномінальні назви тварин та рослин. Уніномінальні назви тварин та рослин

Форми і методи контролю знань здобувачів вищої освіти

1, 2 семестр.

- фронтальне опитування на кожному занятті;
- поточний контроль виконання домашніх завдань (вправ)
- навчальні тести (щотижня);
- контрольні тести (щомісяця);
- семестрова контрольна робота;
- залік – обов'язкові залікові вимоги;
- лексичний мінімум біля 600 слів та словосполук;
- агрономічна термінологія – 100 слів, 50 крилатих висловів;
- читання та переклад текстів (300 – 500 др.зн.) з граматико- фонетичним аналізом з допомогою словника на рідну мову.

Вимоги до заліку:

1. Читання та переклад текстів (300 – 500 др.зн.) з граматико- фонетичним аналізом з допомогою словника на рідну мову.
2. Граматичний тест. Питання з граматики, вивчення якої передбачено програмою першого семестру.
3. Лексичний мінімум: 600 слів та словосполучень з тем, передбачених програмою першого семестру.

Питання до заліку з навчальної дисципліни

«Латинська мова (термінологія)»

1. Скільки в латинському алфавіті букв, що позначаються: а) голосні, б) приголосні?
2. Що таке дифтонг? Наведіть приклади
3. Як вимовляються букви c, s, x, z?
4. Як здійснюється складоподіл у латинських словах?
5. Назвіть умови позиційної довготи (короткості) складу.
6. Від чого залежить наголос у багатоскладових словах?
7. Які граматичні категорії мають іменники в латинській мові?
8. До якого роду належать у латинській мові назви дерев та кущів?
9. Скільки відмін іменників у латинській мові?
10. Назвіть ознаки іменників I – IV відмін. Наведіть приклади іменників кожної відміни.
11. На які групи поділяються латинські прикметники?
12. Які родові закінчення мають прикметники першої групи?
13. На які підгрупи поділяються прикметники другої групи? Назвіть їх родові закінчення.
14. Дайте визначення термінів «систематика», «класифікація», «таксономія». Чим вони відрізняються?
15. Що таке «таксономічна категорія»? Чим вона відрізняється від таксона? Наведіть приклади.
16. Назви яких таксонів є біноміальними?
17. Назвіть способи вираження видових епітетів.
18. Назвіть ознаки іменників чоловічого і середнього роду II відміни. Які розбіжності мають іменники чоловічого і середнього роду при відмінюванні?
19. Які прикметники відмінюються за II відміною?
20. Що таке гібрид? Як позначаються їхні назви в ботанічній номенклатурі? Наведіть приклади.
21. Які іменники належать до III відміни?
22. Які іменники відмінюються за приголосним типом, які – за голосним, а які – за мішаним? Назвіть відмінкові закінчення кожного типу.
23. Які функції може виконувати дієслово *esse* в реченні?
24. Скільки дієвідмін є в латинській мові. Як вони визначаються?
25. Що таке терміноелемент?
27. Назви яких таксонів є уніоміальними та складеними?
28. Які іменники належать до IV відміни? Назвіть їх ознаки?
29. Які іменники належать до V відміни? Наведіть їх відмінкове закінчення.
30. Назвіть способи вираження видових епітетів.

**Питання до екзамену з навчальної дисципліни
«Латинська мова (термінологія)»**

1. Розкажіть про числівник.
2. Найменування серцево-судинної системи.
3. Основні латинські префікси.
4. Назви порожнин і внутрішніх органів.
5. Основні грецькі префікси.
6. Назви фасцій і м'язів.
7. Найважливіші суфікси іменників і прикметників.
8. Терміни скелету.
9. Правила читання голосних і приголосних.
10. Назви тварин.
11. Ступені порівняння прикметників.
12. Дієслово.
13. Терміни назв кінцівок.
14. Дієслово і його відмінювання.
15. Найменування нервової системи.
16. Прикметник і його відміни.
17. Іменник та його відміни.
18. Назви мікробів.
19. Форма рецепта.
20. Терміноелементи, номенклатура.
21. Латинська хімічна номенклатура.
22. Назви мікробів, хвороб.
23. Назви органів тіла тварин.
24. Фармокологічні назви.
25. Назви препаратів.
26. Паразитологічні найменування.
27. Лікарські рослини.
28. Назви видів риб.
29. Назви паталогічних процесів.
30. Назви фізіологічних процесів.

Рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти

Успішність здобувача вищої освіти оцінюється шляхом проведення поточного, модульного та підсумкового контролю. Дані про успішність здобувача вищої освіти заносяться викладачами в «Журнал» обліку відвідування занять та контролю успішності здобувачів вищої освіти», «Залікову відомість», «Екзаменаційну відомість».

Важливим елементом системи контролю знань є встановлення межі кількісної оцінки рейтингу здобувача вищої освіти. В університеті прийнято 100-бальну оцінювальну шкалу.

Доцільним є прийняття загального і щосеместрового рейтингу, що визначається як середньоарифметичне значення рейтингу всіх дисциплін, у тому числі, диференційованих заліків та курсових проектів (робіт).

Рейтинг здобувачів вищої освіти має складатися з загальної кількості балів, отриманих як на проміжному контрольному заході та семестровому екзаміні, так і за поточну роботу. Максимальна кількість балів за кожну навчальну дисципліну, що може отримати здобувач вищої освіти протягом семестру за всі види роботи, становить 100.

Якщо дисципліна передбачає виконання курсового проекту, семестрового завдання, складання колоквіуму, то кафедра встановлює для елементів, що підлягають контролю, їх оцінку в балах.

За кожним з елементів модуля здобувач вищої освіти отримує оцінку в балах. Кожен вид робіт оцінюється, виходячи з максимальної кількості балів, наприклад, рівної 3. За правильне оформлення і складання в установлений термін кожного передбаченого виду роботи нараховуються додаткові бали, наприклад, 3, що спонукає здобувача вищої освіти готуватися самостійно вдома. У разі несвочасної здачі роботи кількість додаткових балів відповідно зменшується.

Сума балів, набраних здобувачем вищої освіти під час виконання всіх видів робіт за модуль, додається.

Умовою допуску до контрольних заходів є мінімальна сума балів, яку здобувач вищої освіти має набрати у разі виконання усіх елементів модуля.

Якщо здобувач вищої освіти не набрав необхідної суми балів, то він не допускається до контрольних заходів і йому рекомендується набрати цю кількість балів за рахунок виконання індивідуального домашнього завдання, поточного тестового контролю знань та інших видів робіт.

Контрольні заходи мають відмінність для дисциплін, що закінчуються семестровим екзаміном, семестровим диференційованим заліком, заліком.

За всі контрольні заходи протягом семестру з дисципліни, вихідною формою контролю з якої передбачено екзаміні, здобувач вищої освіти може отримати до 60 балів. Здобувач вищої освіти, який отримав протягом семестру за всі контрольні заходи 45 і більше балів, може бути звільнений від складання екзаміну. При цьому до залікової книжки здобувача вищої освіти виставляються оцінки за системою оцінювання ECTS та національною шкалою відповідно до таблиці 7.

Здобувач вищої освіти має право складати підсумковий семестровий екзаміні (у письмовій формі) під час екзамінаційної сесії для якої він допускається, якщо за виконання всіх контрольних заходів, передбачених

протягом семестру, здобувач вищої освіти набирає 36 і більше балів. У цьому випадку оцінка за екзамен складається із суми балів, отриманих протягом семестру, (бали не переводяться в 100-бальну шкалу оцінювання ECTS) і балів, отриманих під час складання екзамену. При цьому здобувач вищої освіти може отримати на екзамені до 40 балів. Якщо кількість балів отриманих на іспиті менше 24 балів, то здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку.

Здобувачі вищої освіти, що набрали впродовж семестру менше 36 балів (із можливих 60) до сесії не допускаються і автоматично отримують незадовільну оцінку. До складання екзамену такі студенти можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість семестрових балів.

Дані про успішність здобувача вищої освіти заносяться викладачами в «Журнал» обліку відвідування занять та контролю успішності здобувачів вищої освіти, «Залікову відомість», «Екзаменаційну відомість».

Важливим елементом системи контролю знань є встановлення межі кількісної оцінки рейтингу студента. В університеті прийнято 100-бальну оцінювальну шкалу.

Доцільним є прийняття загального і щосеместрового рейтингу, що визначається як середньарифметичне значення рейтингу всіх дисциплін, у тому числі, диференційованих заліків та курсових проектів (робіт).

Рейтинг здобувачів вищої освіти має складатися з загальної кількості балів, отриманих як на проміжному контрольному заході та семестровому екзамені, так і за поточну роботу. Максимальна кількість балів за кожну навчальну дисципліну, що може отримати здобувач протягом семестру за всі види роботи, становить 100.

Сума балів, набраних здобувачем під час виконання всіх видів робіт за модуль, додається.

Умовою допуску до контрольних заходів є мінімальна сума балів, яку студент має набрати у разі виконання усіх елементів модуля.

Якщо здобувач не набрав необхідної суми балів, то він не допускається до контрольних заходів і йому рекомендується набрати цю кількість балів за рахунок виконання індивідуального домашнього завдання, поточного тестового контролю знань та інших видів робіт.

Контрольні заходи мають відмінність для дисциплін, що закінчуються семестровим екзаменом, семестровим диференційованим заліком, заліком.

За всі контрольні заходи протягом семестру з дисципліни, вихідною формою контролю з якої передбачено екзамен, студент може отримати до 60 балів. Здобувач, який отримав протягом семестру за всі контрольні заходи 45 і більше балів, може бути звільнений від складання екзамену. При цьому до залікової книжки студента виставляються оцінки за системою оцінювання ECTS та національною шкалою відповідно до таблиці 8.

Здобувач має право складати підсумковий екзамен під час екзаменаційної сесії для якої він допускається, якщо за виконання всіх контрольних заходів, передбачених протягом семестру, здобувач набирає 36 і більше балів. У цьому випадку оцінка за екзамен складається із суми балів, отриманих протягом семестру, (бали не переводяться в 100 бальну шкалу оцінювання ECTS) і балів, отриманих під час складання екзамену. При цьому здобувач може отримати на екзамені до 40 балів. Якщо кількість балів отриманих на іспиті менше 24 балів, то здобувач отримує незадовільну оцінку.

Здобувачі, що набрали впродовж семестру менше 36 балів (із можливих 60) до сесії не допускаються і автоматично отримують незадовільну оцінку. До складання екзамену такі здобувачі можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість семестрових балів.

Екзаменаційна відомість закривається в день проведення вихідного контролю і цього ж дня здається до деканату, кафедри та навчального відділу університету. Якщо викладач не має змоги перевірити роботи, відомості здаються наступного дня не пізніше 12-ої години.

Таблиця 5

Сума балів поточного контролю протягом семестру	Оцінка в балах за шкалою оцінювання ECTS	Традиційна оцінка за національною шкалою
60	100	5
59	98	5
58	96	5
57	95	5
56	93	5
55	91	5
54	90	5
53	88	4
52	86	4
51	85	4
50	83	4
49	81	4
48	80	4
47	78	4
46	76	4
45	75	4
44	73	3
43	71	3
42	70	3

41	68	3
40	66	3
39	65	3
38	63	3
37	61	3
36	60	3

Шкала переведення балів в традиційні (національні) оцінки успішності

Таблиця 6

Традиційна 4-бальна оцінка успішності (національна)	За шкалою оцінювання ECTS	Оцінка в балах
Незадовільно – 2	EX	23 – 0
Задовільно – 3	DE	24 – 30
Добре – 4	BC	31 – 36
Відмінно – 5	A	37 – 40

Здобувачі вищої освіти, які хворіли і мають відповідні довідки медичних установ чи були відсутні з інших поважних причин і не могли брати участь у контрольних заходах, проходять контроль під час спеціально встановлених додаткових занять за узгодженням з викладачами графіком, що розроблює деканат факультету.

Якщо здобувач вищої освіти на екзамені отримує незадовільну оцінку, то він має право на одне перескладання екзамену викладачеві, друге перескладання екзамену приймає комісія, створена за вказівкою декана факультету. Якщо здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку під час складання комісії, його відраховують з університету.

По закінченні семестру з кожної дисципліни підраховується сума балів кожного здобувача вищої освіти і складається ранговий список здобувачів вищої освіти.

У процесі переходу до оцінювання знань за європейською системою знань ECTS використовується шкала згідно з таблицею 7.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Таблиця 7

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи),	Для заліку

		практики	
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
64 – 74	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом навчання	Не зараховано з обов'язковим повторним курсом навчання

В екзаменаційну відомість та залікову книжку здобувача вищої освіти виставляються відповідно отримані оцінки.

Зразок заповнення залікової книжки

Таблиця № 8

№ п/п	Назва дисципліни	Кількість год.	Прізвище професора або доцента	Екзаменаційна оцінка	Сума балів	Дата складення екзамену	Підпис екзаменатора
1	Іноземна мова	108	Іванов О.О.	5 (відм.)	98 A	25.01.14	
2	Правознавство	54	Сидоров І.І.	4 (добре)	87 BC	28.01.14	
3	Статистика	72	Петров О.О.	3 (задов.)	69 DE	30.01.14	

Загальна оцінка з дисципліни, що передбачає диференційований залік, визначається на підставі балів за поточний контроль, які нараховуються аналогічно дисциплінам, що завершуються заліком. Сумарна максимальна кількість балів за засвоєння змістових модулів – 100. При цьому до залікової книжки студента виставляється загальна кількість балів та оцінка за національною шкалою згідно з таблицею 10.

Шкала оцінювання успішності з дисциплін, що закінчуються диференційованим заліком

Таблиця № 9

Рейтингова оцінка, бали	59	60 – 74	75 – 89	90 – 100
Оцінка за національною шкалою	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно

Чотирибальна оцінка	2	3	4	5
---------------------	---	---	---	---

Незадовільна оцінка до залікової книжки не виставляється.

Підсумкова оцінка студента з навчальної дисципліни, що закінчується заліком, визначається за умови наявності у нього позитивних оцінок з усіх її модулів (залікових кредитів). При цьому до залікової книжки виставляється «зараховано», якщо кількість балів 60 і більше (із можливих 100 засвоєння змістових модулів протягом семестру). Присутність здобувача на заліку не обов'язкова.

СХЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАЙ

Таблиця 10

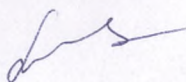
№ модулю	Кількість годин	Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
1	23	Опитування	2	3	5	21	35
		Тестування	1	3	5	3	5
		Контрольна робота	1	3	5	3	5
		Самостійна робота	1	3	5	3	5
		Разом				30	50
2	23	Опитування	2	3	5	21	35
		Тестування	1	3	5	3	5
		Контрольна робота	1	3	5	3	5
		Самостійна робота	1	3	5	3	5
		Разом				30	50
Всього	46	Залік				60	100
3	21	Опитування	2	3	5	21	35
		Тестування	1	3	5	3	5
		Контрольна робота	1	3	5	3	5
		Самостійна робота	1	3	5	3	5
		Разом				30	50
4	21	Опитування	2	3	5	6	10
		Тестування	1	3	5	3	5
		Контрольна робота	1	3	5	3	5

		Самостійна робота	1	3	5	3	5
		Разом				15	25
Всього	42	Екзамен				24 36	
Відсутність на практичних заняттях						-2	-2

Література

1. Литвинов В. В. Латинська мова / В. В. Литвинов, Л. П. Скорина. – К., 1990. – 98с.
2. Маслюк В. В. Латинська мова / В. В. Маслюк, Р. М. Оленич. – Львів, 1975. – 56с.
3. Закалюжний М. М. Латинська мова : підручник для студентів біологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / М. М. Закалюжний. – К. : Либідь, 2003. – 367с..
4. Шибінська Т. А. Латинська мова / Т. А. Шибінська. – Житомир, 2003. – 58с.
5. Гриценко С. П. Латинська мова для студентів – агробіологів : навчальний посібник / С. П. Гриценко, О. Ю. Балаласва. – К. : «Ц.Н.Л.», 2006. – 384с.
6. Горелова Л.М. Методичні рекомендації / Л. М. Горелова. – Миколаїв, 2000. -

Робочу програму підготувала
викладач кафедри іноземних мов

Ігнатенко Ж. В.